

Samenspel Kerken en SchuldHulpMaatje

Hoe doe je dat?

Wat bindt Kerken & SchuldHulpMaatje samen?

Kerken en SchuldHulpMaatje zijn beiden gericht op de naaste in sociale-financiële nood. Ze zetten zich hierbij in voor een grote groep medemensen in Nederland die (vaak langdurig) vastzitten in hun geldzorgen. Ze hopen hiermee niet alleen dat mensen weer op eigen benen komen staan maar vooral weer grip op hun leven krijgen, zodat ze met hun talenten tot ontwikkeling kunnen komen. Beiden zijn daartoe gemotiveerd door Gods liefde en barmhartigheid, en het appel om zorg te dragen voor onze naaste. Vanuit het besef dat een ieder dagelijks ontvangt om van te genieten én te delen zodat niemand tekort komt en het goede leven kan leven.

Waarin zijn Kerken & SchuldHulpMaatje verschillend in rol, taak en praktijk van werken?

Het is goed om ook te zien dat er belangrijke verschillen zijn tussen Kerken en SchuldHulpMaatje. Wie ze zijn, wat hun bestaansrecht is. Wat hun rol en taak is. Hoe ze georganiseerd zijn en wat hun visie en aanpak is.

Kerken

Kerken zijn al eeuwenlang in Nederland actief op het brede terrein van armoede, zorg en welzijn. Veel welzijnsorganisaties en maatschappelijke initiatieven vinden hun oorsprong in kerken. Kerken handelen mensgericht en komen in actie wanneer mensen in nood niet voldoende hulp ontvangen van de overheid of er alleen voor staan vanuit het credo 'helpen waar geen ander helpt'. Daarbij zijn ze ook gericht op het doen van gerechtigheid en kaarten urgente zorgpunten en misstanden aan bij overheden. Het diaconale werk is echter één van de aspecten van Kerk-zijn. Kerken zijn christelijke geloofsgemeenschappen die vanuit hun missie gericht zijn op dienst aan God, elkaar en hun naaste / wereld. Ze rusten hun kader en leden toe in kerkdiensten, kringen, bijeenkomsten en activiteiten (vieren, dienen, leren, delen). Ze dragen al 2000 jaar de diaconale / missionaire opdracht uit en zijn pastoraal, van jong tot oud, betrokken op hun leden (vooral rondom life events).

SchuldHulpMaatje

SchuldHulpMaatje is een christelijke organisatie die sinds 2010 actief is op het terrein van ondersteuning van mensen met schulden en hebben deskundig getrainde maatjes die regelmatig bijscholing ontvangen. Ze zijn ontstaan en (worden) gedragen door (landelijke) kerken en werken aanvullend / versterkend op missie van kerken / diaconieën / charitas om hulpvragers een hoopvolle toekomst te geven. SchuldHulpMaatje heeft als USP het online en offline vinden, bereiken, toeleiden en langdurig ondersteunen van hulpvragers waarbij life events een belangrijke rol te spelen. Daarbij gaat het zowel om preventie als coachen naar financieel gezond leven. Oftewel 'voorkomen is beter dan genezen' en 'een hulpvragers is duurzaam geholpen als ze in staat zijn een schuldenvrij leven te leiden'. SchuldHulpMaatje werkt nauw samen met kerken, gemeenten en organisaties die te maken hebben met mensen in schulden.

Samenspel Kerken en SchuldHulpMaatje

Hoe doe je dat?

Doel van deze notitie

Voordat we verkennen hoe we het Samenspel tussen Kerken & SchuldHulpMaatje kunnen versterken, beschrijven we hoe divers het beeld is in de praktijk. Dit laat zien wat het Samenspel bemoeilijkt maar ook welke (potentiële) kansen er liggen om samen meer en eerder hulpvragers met schulden te vinden, bereiken en duurzaam te ondersteunen. Lokaal (en landelijk) bestaan er echter grote verschillen tussen kerken onderling, tussen locaties van SchuldHulpMaatje en de wijze waarop kerken en SchuldHulpMaatje samenwerken. In deze notitie is daarom geprobeerd in algemene zin een beeld te schetsen van deze diversiteit. Per context zal dit beeld heel verschillend zijn en is het van belang een daarop toegespitste analyse met elkaar te maken.

1) Diversiteit in het elkaar kennen

Het is lokaal niet altijd (meer) bekend hoe kerken en SchuldHulpMaatje elkaar wederzijds kunnen aanvullen m.b.t. het vinden, bereiken en ondersteunen van hulpvragers. Bij de start van een nieuwe locatie SchuldHulpMaatje zijn minstens drie kerken betrokken als initiatiefnemers maar door de vorming van een aparte rechtspersoonlijkheid kan enige afstand ontstaan waardoor het besef dat 'SchuldHulpMaatje er is om aanvullend op de diaconale hulp mensen te ondersteunen' verdwijnt. Ook als bestuurders, coördinatoren en maatjes niet / minder meeleven in de betrokken kerken ontbreken de noodzakelijke korte lijntjes. Onbekend maakt dan onbemind. In plaatsen waar de relaties met de kerken stevig zijn (gebleven) is meer samenwerking op de werkvloer en uitwisseling van ervaringen.

2) Diversiteit in vinden

Kerken komen mensen met financiële problemen op het spoor via pastoraat, diaconale activiteiten en contacten met organisaties. De persoonlijke en ambtelijke aanpak maakt dat deze inzet vaak niet zichtbaar is voor de rest van de gemeente. Veel hulp en aandacht rond armoede is reactief en minder gericht op het proactief vinden van deze situaties. Door de gemeente wordt deze zorg vaak ervaren als een taak van (enkele binnen) de diaconie. Vanuit onderzoek is bekend dat een grote groep predikanten en voorgangers weinig prioriteit geeft aan diaconaat, mede omdat leden van de gemeente hiervoor een specifieke (ambtelijke) verantwoordelijkheid hebben. SchuldHulpMaatje krijgt aanvragen van hulpvragers binnen via kerkelijke netwerken en organisaties maar in toenemende mate via online landelijke web platforms. Hierdoor komen ook mensen eerder in beeld met beginnende schulden.

Samenspel Kerken en SchuldHulpMaatje

Hoe doe je dat?

3) Diversiteit in ondersteunen

Kerken komen in actie als ze urgente problemen signaleren op terrein van armoede en schulden, of als er een beroep op hen wordt gedaan. Daardoor bieden ze een belangrijk laagdrempelig vangnet in Nederland. Ze hebben veelal beperkte mogelijkheden om duurzaam te helpen. Geld of hulp in natura helpt acute nood op te lossen maar er is vaak meer nodig. In aantal plaatsen bieden kerken en diaconale organisaties daarom activiteiten in kader van blijvende zorg en aandacht. SchuldHulpMaatje heeft als missie preventieve hulp te bieden, aandacht te vragen voor thema's om schulden te voorkomen en hulpvragers vooral langdurig te coachen zodat ze kunnen leven in financiële vrijheid en nieuwe schulden voorkomen. Als dit gelukt is wordt het contact afgebouwd. En dat is een belangrijk verschil met de kerken die ook na de hulp langdurig (pastoraal/diaconaal) betrokken blijft, omdat de hulpvrager lid van de gemeenschap blijft.

4) Diversiteit in rol

Kerken hebben een algemene diaconale kennis en rol op terrein van zorg & welzijn. Verschillend per plaats organiseren ze of zelf activiteiten of geven daaraan ondersteuning zoals een voedselbank, spreekuren, inloophuis, maaltijdproject of noodfonds. Ze beschikken over diverse pastorale netwerken om mensen bij te staan met hun levens- en geloofsvragen. SchuldHulpMaatje heeft specifieke kennis op terrein van vrijwillige schuldhulpverlening, preventie en life events die mensen meemaken waarin risico op schulden aanwezig is. Hierdoor heeft ze raakvlakken met pastorale netwerken en het 'gewone' dagelijks leven van gemeenteleden.

5) Diversiteit in doelgroep

Kerken zijn gericht op mensen in nood in de breedste zin van dit woord. Of het nu om een vluchteling of een eenzame oudere gaat. Of om kinderen of mensen die verkeren in armoede of mensen die te maken hebben met een beperking. SchuldHulpMaatje richt zich primair op hulpvragers met (dreigende) schulden. Doelgroepen vertonen in elk geval ook overlap.

6) Diversiteit in netwerken

Kerken beschikken over een sociale kaart maar komen veelal vanwege hun beperkte vrijwillige inzet en overige (interne) taken niet altijd structureel er aan toe om wekelijks operationele contacten te hebben met het sociale domein. Dit beeld is anders als kerken beschikken over beroepskrachten, een sociaal diaken of diaconale projecten hebben met bijvoorbeeld inloopsprekuren. Kerken werken in toenemende mate samen via platforms of in concrete projecten om hun krachten te bundelen om zo gezamenlijk hun inbreng te geven en te netwerken. SchuldHulpMaatje heeft via haar coördinator(en) dagelijks / wekelijks veel contact met organisaties en beschikt daardoor over een actuele sociale kaart. In toenemende mate wordt er samengewerkt met sociale wijkteams en gemeentelijke schuldhulpverlening.

Samenspel Kerken en SchuldHulpMaatje

Hoe doe je dat?

7) Diversiteit in continuïteit

Mensen die zich inzetten voor (ambtelijke) taken worden binnen de kerk voor een termijn verkozen. Daardoor en door andere persoonlijke omstandigheden (werk, verhuizing etc) zijn er geregeld wisselingen. Hierdoor lekt soms kennis en ervaring weg, zeker als mentoraat of inwerkprogramma ontbreekt of als de kerk te maken heeft met krimp. Kerken hebben geen vorm van verplichte scholing voor hun ambtsdragers, . Door het korte bestaan van SchuldHulpmaatje is er nu nog beperkt sprake van wisselingen. Maar SchuldHulpMaatje werkt met een permanent educatieprogramma voor maatjes en coördinatoren, en borgt zo continuïteit in besturen.

8) Diversiteit in gerichtheid

In kerken is aandacht voor het bestaan van armoede in Nederland. Bijna 80% van de kerken is betrokken bij armoede via stille hulp, fondsen en via initiatieven als voedselbanken, noodfondsen, inloophuizen, maatjesprojecten en maaltijdprojecten. Er worden volgens het Armoedeonderzoek 2016 in toenemende mate mensen geholpen, veelal in collectief verband. In toenemende mate zijn kerken extern gericht en organiseren activiteiten voor hun omringende wijk. Dit tonen onderzoeken aan binnen o.a. Protestantse kerk en de drie Gereformeerde Kerken. Er wordt binnen kerken informatie verstrekt over armoede en via kerkboden en collectiedoelen. Er heerst vaak wel een taboe in kerken om te praten over omgaan met geld. Ook wordt (de omvang van) de schuldenproblematiek veelal onderschat. SchuldHulpMaatje is meer gericht op specifieke doelgroepen, zet daarbij in op preventie, combineert een online-offline aanpak en is gericht op wijken waar relatief veel mensen wonen met schulden. Zij kiest niet de ingang van het brede thema armoede, maar richt zich op (potentiële) hulpvragers met schulden.

9) Diversiteit in financiële support

Kerken geef financiële support aan SchuldHulpMaatje maar dit is doorgaans een klein aandeel in het totaal aan inkomsten dat ze krijgen via fondsen en gemeente. Deze financiële support en betrokkenheid is wel van belang voor andere financiers zoals de lokale overheid om het kerkelijk draagvlak aan te tonen. Financiële support betekent niet altijd dat er ook een levendige relatie wordt onderhouden met het werk van SchuldHulpMaatje. Andersom komen we ook tegen. Kerken met weinig financiële mogelijkheden dragen het werk van SchuldHulpMaatje een warm hart toe en bestemmen bijvoorbeeld hun avondmaalscollecte voor het lokale werk.

Samenspel Kerken en SchuldHulpMaatje

Hoe doe je dat?

10) Diversiteit in landelijke support

Een brede waaier van landelijke kerken hebben SchuldHulpMaatje opgezet en zijn statutair B lid. Ze bieden toegang tot kerkelijke netwerken en promoten SchuldHulpMaatje via eigen mediakanalen. Deze samenwerking geeft draagvlak, hetgeen belangrijk is om lokaal kerken te motiveren tot deelname. De invulling daarvan is per landelijke kerk nog divers en behoeft nader gesprekken vanuit het oogpunt hoe in het Samenspel op landelijk niveau zowel ieders missie, rol en taak versterkt kan worden. Landelijke kerken hebben eigen vormen van toerusting op het brede terrein van diaconaat en armoede, en werken daarnaast samen in bijvoorbeeld organisaties als Missie Nederland, Landelijk Katholiek Diaconaal Beraad en Knooppunt Kerken en Armoede. SchuldHulpMaatje is een Vereniging waarbinnen maatjes deskundig getraind worden voor hun specifieke taken om mensen met schulden intensief te begeleiden en te coachen naar een schuldenvrij leven. Via verplichte e-learning en lokale intervisie worden ze elk jaar bijgeschoold.

11) Diversiteit in lokale motivatie

Eenzijds hebben kerken te maken met krimp en gebrek aan menskracht. Tegelijkertijd staan christenen in Nederland bekend als gulle gevers en zijn op grote schaal betrokken bij vrijwillige initiatieven binnen kerken of maatschappelijke organisaties in de samenleving. Ook ontstaan er steeds meer vernieuwende initiatieven door pionieren en groeit de diaconale en missionaire beweging in en rond geloofsgemeenschappen en daardoor hun zelfbewustzijn. Kerken willen een toenemende extern rol spelen in de lokale samenleving en zijn daarin sterk contextgericht. Ze vallen hierin op als ze inzetten op zichtbaarheid, laagdrempeligheid, verrassende initiatieven en op concrete wijze betekenisvol zijn voor mensen. SchuldHulpMaatje kent verschillende locaties in grootte, aanpak en ambitie. Er zijn locaties die naast SchuldHulpMaatje ook andere vormen van hulp aanbieden, actief zijn met 100 maatjes en meedoen aan online campagnes om (potentiële) hulpvragers te vinden. Er zijn ook locaties die zich vooral richten op het ondersteunen van hulpvragers met een beperkt aantal maatjes onder leiding van een vrijwillige coördinator. Lokaal kan zowel de kerkelijke kaart door de trends van vergrijzing, krimp en vernieuwende initiatieven als de status van het project SchuldHulpMaatje er anders uit zien, hetgeen invloed heeft op de wil tot samenwerking.

